

**QORTI ĊIVILI
(SEZZJONI FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
JACQUELINE PADOVANI GRIMA LL.D., LL.M. (IMLI)**

Seduta ta' nhar it-13 ta' Ottubru 2022

Rikors Numru : 108/2019 JPG

Kawza Numru : 18

**SNS
Vs
SRS**

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ta' SNS datat 25 ta' April 2019, a fol 1 et seqq li jaqra hekk:

A. *Dikjarazzjoni tal-fatti.*

1. *Illi r-rikorrenti u l-intimat isseparaw minn xulxin a mensa et thoro b'kuntratt ta' separazzjoni data 8 ta' Lulju 1993 in atti tan-Nutar Pierre Cassar (Dok A), u kif approvat b'digriet numru sitt mija tnejn u tletin u disghin tas-Sekonda Awla tal-Qorti Civili.*
2. *Illi skont il-kuntratt fuq imsemmi, il-konvenut obbliga ruhu li jhallas il-manteniment dovut lill-mara ghalha u ghat-tifla minuri meta jahdem; f'kaz li d-dhul tar-ragel ikun il-minimum wage, hu obbligat li jhallas ghoxrin lira (LM20) fil-gimgha u f'kaz li d-dhul tar-ragel ikun aktar mill-minimum wage, hu jkun obbligat ihallas ghoxrin lira (LM20) kif ukoll hamsin fil-mija (50%) tad-differenza bejn id-dhul u l-minimum wage; u li jghaddi ukoll lir-rikorrenti*

nofs kull bonus tal-Gvern.

3. *Ill issa mindu saret is-separazzjoni konsenswali bejn il-partijiet l-intimat qatt ma hallas manteniment u anqas ebda beneficcju iehor mifthiem.*
4. *Illi skont ir-rekords tal-impjeg tad-Dipartiment tas-Sigurta' Socjali, l-intimat ilu impjegat sa mis-sena 2003 u ghaldaqstant ghandu jhallas il-manteniment dovut lir-rikorrenti skond il-kuntratt tas-separazzjoni ta' bejn il-kontendenti (ara Dok B).*
5. *Illi r-rikorrenti tiddikjara li hija taf il-fatti ta' dina l-kawza personalment.*

B. Raguni ghat-Talbiet f'dawn u l-proceduri

6. *Illi prezenti rikors qieghed isir sabibex l-intimat ikun ordnat ihallas il-manteniment u kull ma huwa dovut lir-rikorrenti kif hemm stipulat fil-kuntratt tas-separazzjoni ta' bejniethom.*

C. Talbiet Attrici

Ghaldaqstant l-esponenti in vista ta' dak kollu fuq premess, titlob li dina l-Onorabbli Qorti joghgobha:-

1. *Tiddikjara li l-intimat ghandu jhallas manteniment u kif ukoll il-bonus dovut skond lil-ligi lir-rikorrenti.*
2. *Tillikwida l-manteniment u l-bonus dovut skont il-klawsola numru tlieta tal-kuntratt tas-separazzjoni hawn fuq imsemmija sa mindu beda jahdem.*
3. *Tikkundanna lill-intimat jhallas lir-rikorrenti l-manteniment u l-bonus hekk likwidat flimkien mal-imghaxx dekorribbli skond l-ligi sal-pagament effettiv.*

Bl-ispejjes kontra l-intimat li jibqa' minn issa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat li l-atti tar-rikors promotur, d-digriet u tal-avviz tas-smiegh gew debitament notifikati skond il-ligi;

Rat ir-risposta ta' SRS datata 31 ta' Mejju 2019, a fol 22, li taqra hekk:

1. *Fl-ewwel lok ukoll in linea preliminari, din il-proceduri hija intempestiva ghaliex fl-ebda okkazzjoni qabel ma ntavolat dawn il-procedura, mal-attrici innotifikat jew interpellat lill-konvenut ghall-hlas ta' xi flejjes marbuta ma' manteniment u dan minkejja li ghaddeu minnu kbar ta' snin mid-data tal-pubblikazzjoni tal-att ta' separazzjoni personali;*
2. *Fit-tieni lok, din il-procedura hija irrita u monka stante li l-attrici ma gietx debitament awtorizzata tipprocedi b'din il-kawza permezz ta' Digriet ta' din l-Onorabbli Qorti, u dan stante li l-ebda procedura ta' medjazzjoni ma saret;*
3. *Fit-tielet lok, ukoll in linea preliminari, l-attrici hija prekulza milli tressaq it-talbiet odjerni in kwantu dawn jikkoncernaw lil bint il-partijiet RS, li fid-data tal-prezentata tar-rikors mahluf odjern kienet diga lahqet il-maggior eta'. Tassew, l-attrici ma ghandhiex il-kompetenza li f'dawn il-proceduri tidher ghal bintha RS, li fuq kollox ghandha madwar X sena.*
4. *Fir-raba' lok, ukoll in linea preliminari, it-talbiet attrici huma milquta bi preskrizzjoni fit-termini tal-Art. 2156(b) tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta.*
5. *Fil-hames lok, it-talbet attrici irridu jigu sostanzjati u l-attrici trid tipprova li hija ghadha tista' tircievi fil-prezent u ghall-perjodu msemmi minnha manteniment ghalha, u b'hekk taghti prova li hija ma dekkaditx b'xi mod jew iehor minn dan id-dritt.*
6. *Fis-sitt lok, it-talbiet attrici huma ghal kollox infondati kemm fil-fatt u kif ukoll fid-dritt.*

Salv, occorrendo, eccezionijiet ulterjuri.

Bl-ispejjez kontra l-attrici illi hija minn issa ngunta ghas-subizzjoni, u b'riserva ta'; kull azzjoni spettanti lill-konvenut.

Rat illi nhar il-21 ta' April 2022 il-partijiet ddikjaraw li ma kellhom aktar provi x'jippresentaw; (vide fol 137);

Ezaminat ix-xhieda bil-gurament;

Rat id-dokumenti ezebiti u l-atti kollha tal-kawza;

Ikkonsidrat:

L-attrici xehdet permezz ta' affidavit (*vide fol 35 et seq*) u spjegat illi hi u l-intimat kienu sseparaw permezz ta' kuntratt datat 8 ta' Lulju 1993 u in forza tieghu l-intimat kien obbliga ruhu li jghaddi manteniment ghall-attrici u ghat-tifla. Illi t-tifla taghhom RS illum ghandha Xsena. Illi minn meta sseparaw l-intimat kien ukoll dahal ghamel xi zmien il-habs izda hareg mill-habs fl-2001. Kien ghamel zmien rega' gie jghix maghha imma imbaghad fis-sena 2008 rega' telaq mid-dar u minn dak iz-zmien l'hawn qatt ma ta manteniment hlief wara li fethet din il-kawza. Illi minn Jannar 2020 huwa beda jghaddilha s-somma ta' EUR 93.50 fix-xahar. L-attrici qieghda tippretendi li l-intimat jaghtiha l-arretrati tal-manteniment u l-bonuses ghal dawn l-ahhar snin u cioe minn meta beda jahdem fis-sena 2011.

Thresanne Howland Rapprezentanta Barrakka Limited xehdet nhar l-20 ta' Jannar 201 (*vide fol 107 et seq*) u spjegat illi l-intimat huwa impjegat mal-kumpanija li hija qieghda tirraprezenta. L-intimat beda jahdem fl-1 ta' Gunju 2016 u ghadu impjegat mal-kumpanija. Ix-xhud esebit *Dok Th1* li jindika l-introjt tal-intimat.

Hellenio Galea in rapprezentanta tal Agenzija Korrettiva ta' Kordin, xehed nhar l-10 ta' Marzu 2021 (*vide fol 125 et seq*) u spjega illi l-intimat l-ewwel ma dahal il-habs kien fit-13 ta' Dicembru 1994 u hareg fit-13 ta' Dicembru 1995 fejn skonta multa li kienet giet konvertita f'sena habs. Sussegwentment rega' dahal fil-11 ta' Novembru 1995 u kellu johrog fl-24 ta' Mejju 2000, fejn kien qieghed jiskonta sentenza fuq pussess u traffikar tad-droga, izda kien hemm ukoll sentenza ohra fuq pussess u traffikar fejn wehel sitt snin u tmien xhur u ghalhekk gie rilaxxat fit-2 ta' Novembru 2001. Mistoqsi mill-Assistant Gudizzjarju jekk l-intimat kienx qieghed jircievi xi haga sakemm kien qieghed fil-Facilita' Korrettiva, ix-xhud jispjega illi jekk l-intimat kien qieghed jahdem l-ammont ta' flus percepiti ikunu minimi, u sa dakinhar li xehed ix-xhud l-ammont kien EUR 32.00 fix-xahar.

L-intimat xehed nhar il-21 ta' April 2022 (*vide fol 138 et seq*), u spjega illi huwa kien ghamel separazzjoni u meta kien ghamilha ma kienx f' senshih ghaliex kien *on hard drugs* u lanqas avukat ma kellu. Jiddikjara illi hu kien jiehu l-eroina u l-*crackcocaine* u lanqas jaf fejn kien sar dan il-kuntratt. Illi imbaghad kien dahal il-habs fejn ghamel xi sitt snin u tmien xhur. Kien hemm perjodu fejn regghu rrikonciljaw kif hareg mill-habs. Jixhed illi kien qabzu s-sena flimkien izda imbaghad kien hu li telaq u beda jigri l'hemm u 'l hawn ghaliex ma kellux fejn joqghod u lanqas ma seta' jsib xoghol. Hu kien hareg mill-habs mfis-sena 2001. Illi fis-sena 2011 habib tieghu fetah kumpanija tal-cleaning u kien hadu jahdem il-Plaza Hotel. Kienu sabuh tajjeb u ghamlulu kuntratt.

Jikkonferma illi bejn it-2002 u l-2011 qatt ma hadem u filfatt f'dan il-perjodu kien rega beda jaghmel uzu mid-drogi. Illi fl-2011 kien mar jghix fil-post ta' ommu, b'dana illi ommu marret tghix ma' huh, huwa qaleb l-indirizz fuqu u ghadu jghix hemmhekk sal-lum flimkien ma' huh. Illi kien ghamel zmien jahdem ma' Arrigo u issa qieghed jahdem ma' Barrakka Company.

Jispjega illi l-attrici kienet infurmatu illi kien ser ikollha tharrku minhabba l-manteniment u li kienet ser taghmlu rapport l-ghassa minhabba s-social services u dan wara li baghtu ghaliha mis-social services. Jishaq illi minn wara li telaq mid-dar fis-sena 2002 il-kontendenti qatt ma regghu tkelmu izda ghadu jkellem lit-tifla. Jikkonferma illi kemm ilhom li nbdew dawn il-proceduri huwa qieghed ihallas il-manteniment kif maqbul fil-kuntratt. Izid illi huwa qatt m akellu talba ghall-manteniment minghand hadd.

In **kontro-ezami**, l-intimat jirrileva illi huwa kien iqis lilu nnifsu bhala persuna separata u li din is-separazzjoni giet mill-Qorti. Mistoqsi jekk jafx illi ghandu l-obbligu li jmatni lil uliedu u lill-martu, l-intimat jishaq illi huwa jifhem li jrid ihallas ghat-tfal sakemm ikollhom iz-zmien taghhom izda hu ma kienx jahdem dak iz-zmien pero' jikkonferma illi qatt ma mar quddiem il-Qorti sabiex jitlob li jinheles minn dan l-obbligu.

In **ri-ezami**, l-intimat jixhed illi sakemm kien il-habs hu kien irriforma ruhu u kien anke jahdem u l-attrici kienet tmur tarah u baqghet tmur tarah sakemm hareg. Filfatt kienet hi li marret ghaliha meta hareg mill-habs. Mistoqsi minn din il-Qorti kif mar jghix mal-attrici wara li hareg mill-habs, l-intimat jindika illi kienet decisjoni li hadu flimkien u jikkonferma illi l-attrici dejjem ghenitu sakemm kien qieghed il-habs.

Ikkonsidrat:

Illi permezz tar-rikors promotur l-attrici talbet lil din il-Qorti tordna lill-intimat zewgha ihallas l-arretrati tal-manteniment dovut lilha skond il-kuntratt ta' separazzjoni fl-atti tan-Nutar Dottor Pierre Cassar tat- 8 ta' Lulju 1993.

Illi mill-atti jidher illi l-partijiet kienu zzewgu fit-30 ta' Gunju 1983 gewwa l-Knisja Parrokkjali ta' Haz-Zabbar. Illi permezz ta' digriet bin-numru 632/1993 tas-Sekond Awla tal-Qorti Civili, huma gew debitament awtorizzatti jidhru fuq il-kuntratt datat 8 ta' Lulju 1993 fl-atti tan-Nutar Dottor Pierre Cassar li permezz tieghu, il-kontendenti rregolaw is-separazzjoni personali taghhom.

Illi fl-imsemmi kuntratt il-partijiet kienu qablu illi:

4. Ir-ragel jobbliġa ruhu li jgħaddi manteniment lil mara għaliha u għat-tifla minuri meta jahdem;

a) f'kas li d-dhul tar-ragel ikun il-minimum wage hu obbligat iħallas għoxrin lira (LM 20) fil-gimgha.

b) f'kas li dhul tar-ragel ikun aktar mill-minimum wage, hu jkun obbligat iħallas l-għoxrin lira (Lm 20) kif ukoll hamsin fil-mija (50%) tad-differenza bejn id-dhul u l-minimum wage.

Ir-ragel ukoll jgħaddilha nofs kull bonus tal-Gvern.

Jibqa miftiehem illi l-manteniment ma jinbidilix lanqas jekk il-mara timpieġa ruha part time jew full time.

Il-manteniment huwa kalkolat a bazi ta' hamsin fil-mija (50%) tal-mara u hamsin fil-mija (50%) tat-tifla.

Il-manteniment tat-tifla jispicca malli hi tagħlaq tmintax – il sena jew jekk timpjega ruha qabel.

Il-manteniment tal-mara jispicca jekk hi tkun tghix ma haddiehor.

Illi din il-Qorti kellha l-opportunita' illi tezamina l-eccezzjonijiet preliminarij eccepiti mill-intimat fir-risposta guramentata tiegħu kif ukoll it-talbiet tal-attrici. Illi r-regolament numru 4 tal-Ligi Sussidjarja 12.20 jistipula illi:

4.Lill-Qorti Civili (Sezzjoni tal-Familja) għandhom jiġu assenjati dawk il-kawżi li jaqgħu fil-kompetenza tal-Qorti ċivili u li għandhom x'jaqsmu ma':

(a) it-*Titoli I, II u IV ta' l-Ewwel Ktieb tal-Kodiċi ċivili;*

(b) l-*Ordinanza dwar l-Esekuzzjoni ta' Digriet ta' Manteniment;*

(è) l-Att dwar l-Esekuzzjoni Reçiproka ta' Ordnijiet ta' Manteniment;

(d) l-Att dwar iż-Żwieġ; u

(e) l-Att dwar is-Sekwestru u l-Kustodja ta' Minuri.

Illi hija l-fehma konsiderata ta' din il-Qorti illi essenzjalment l-meritu tal-proceduri gudizzjarji ordjerni huma l-infurzar ta' **obbligazzjoni naxxenti minn kuntratt**, u in vista tar-regolament regolament su citat, jista' jkun il-kas illi din il-Qorti hija sprovvista minn kompetenza *ratione materia*.

Illi din il-Qorti rat ukoll l-artiklu 732A tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta li jstipula illi:

Minghajr hsara ghad-dispożizzjonijiet ta' kull ligi ohra, fil-kazijiet fejn il-ligi tippermetti lill-qorti li ex officio taghti eççeżżjoni minghajr ma taghti dik l-eççeżżjoni qabel ma l-kawża tithalla ghas-sentenza, minghajr ma tippermetti lill-partijiet li jiehdu konjizzjoni ta' dik l-eççeżżjoni qabel ma tinghata s-sentenza, u minghajr ma l-partijiet ikunu jistgħu jiproduçu provi jew jagħmlu sottomissjonijiet dwar l-eççeżżjoni, il-qorti m'ghandhiex taghti dik l-eççeżżjoni fis-sentenza tagħha iżda għandha tagħti dik l-eççeżżjoni fil-qorti bil-miftuh jew permezz ta' digriet in camera u l-partijiet ikunu jistgħu jiproduçu provi u jagħmlu sottomissjonijiet verbali dwar l-eççeżżjoni qabel ma tinghata s-sentenza dwar l-eççeżżjoni mogħtija mill-qorti.

Illi ghalhekk u fid-dawl ta' din id-disposizzjoni tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta, din il-Qorti filwaqt li sejra tissoleva l-ecezzjoni tal-kompetenza tagħha ex officio, tiddifferixxi l-kawza għat-12 ta' Dicembru 2022 fid-9.30am sabiex il-partijiet iressqu dawk il-provi kollha li jidhrilhom necessarji u jagħmlu dawk is-sottomissjonijiet kollha li jidhrilhom opportuni fic-cirkostanzi qabel ma din il-Qorti tghaddi ghas-sentenza finali.

Moqri.

Mhallef Jacqueline Padovani Grima LL.D. LL.M. (IMLI)

Lorraine Dalli

Deputat Registratur